

Krizės valdymas mokykloje

Pranešimas Prienų raj. mokyklų psychologams

Jolanta Veterienė

2025-10-20

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos

švietimo ir mokslo ministro

2018 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-229

REKOMENDACIJOS DĖL KRIZIŲ VALDYMO MOKYKLOSE

- Krizė mokykloje – netikėtas ir/ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą mokyklos bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę mokyklos bendruomenės dalį.

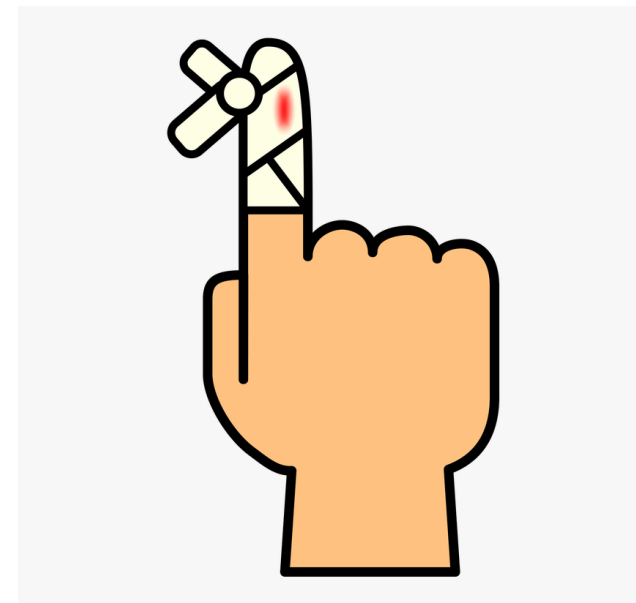
Kriziniai ir nekriziniai įvykiai

Kriziniai įvykiai:

- mokinio / mokytojo/ darbuotojo mirtis/ savižudybė/ bandymas nužudyti/ žudyti;
- pavojų bendruomenei keliantys veiksmai mokyklos pastate, teritorijoje, viešoje erdvėje;
- įkaitų paėmimas;
- susišaudymas, šaudymas mokykloje.

Nekriziniai įvykiai:

- kelių mokinių peštynės;
- konfliktai tarp mokytojų, administracijos ir pan.;
- didelis (atskirų asmenų grupėje, klasėje) patyčių paplitimas;
- traumos sportuojant;
- mokinio tėvų skyrybų drama.

Krizės valdymo principai

1. **Sugrįžti** prie įprastinio darbo ritmo iškart, kai tik tai yra įmanoma. Pamokos ir numatyti renginiai turi prasidėti laiku. Labiausiai paveikti mokytojai pavaduojami. Mokiniams sudaroma galimybė pasidalinti jausmais bei kitais išgyvenimais.
2. Stengtis įveikti savo resursais, **išorės pagalbininkai tik konsultuoja** mokyklos pagalbininkus.
3. Pagalba krizių intervencijos darbuotojams. <https://krizesiveikimas.lt>
4. Pasiruošimas bendravimui su žiniasklaida.

Savižudybės sukeltos krizės valdymo principai

- Savižudybė negali būti dramatinizuojama, šlovinama ar romantizuojama.
- Nieko nedarymas gali būti taip pat pavojingas kaip ir pernelyg didelis netinkamas aktyvumas.
- Valdymo veiksmai turi būti pradėti per pirmas 24 valandas sužinojus apie įvykį. Vykstant postvencijos veiksmais, yra svarbus visų mokyklos bendruomenės narių bendradarbiavimas.

Krizės valdymo sritys ar uždaviniai

- Tinkamai informuoti mokyklos bendruomenę ir kitas institucijas;
- Teikti psichologinę (ir medicininę) pagalbą;
- Pasirūpinti bendruomenės narių saugumu.

Krizės valdymo tikslai ir uždaviniai savižudybės atveju

- Palengvinti sielvartą ir padėti grąžinti sutrikdytą dvasinę pusiausvyrą.
- Sumažinti netekties išgyvenimo poveikį.
- Sumažinti imitacinio suicidinio elgesio riziką.

Tam turime:

- efektyviai valdyti krizinę situaciją;
- tinkamai informuoti mokyklos bendruomenę apie įvykusią savižudybę;
- sudaryti sąlygas išreikšti traumos sukeltas emocijas ir mintis;
- išsiaiškinti, kuriuos mokytojus ir mokinius įvykis paveikė labiausiai, bei suteikti jiems reikiamą pagalbą;
- normalizuoti reakcijas ir vertinimus;
- sumažinti kitas galimas žalingas įtakas.

Krizių valdymo komanda

- Nuo 2-4 iki 5-7 narių.

Nariai:

- Mokyklos vadovas ar pavaduotojas (krizės valdymo koordinatorius);
- Mokytojai ir/ar švietimo pagalbos specialistai.

Į komandą rekomenduojama kviesti asmenis, sugebančius greitai priimti adekvačius sprendimus, galinčius konstruktyviai dalyvauti emociškai sunkiose situacijose, gebančius imtis atsakomybės.

Atsakomybės sritys

- viso krizių valdymo koordinavimas;
- krizių intervencijos veiksmai;
- bendravimas su žiniasklaida;
- mokyklos / mokinių / darbuotojų saugumas;
- medicininė pagalba;
- **psichologinės pagalbos teikimas:** ne vienas, o keli žmonės, turintys psichologinės ar emocinės pagalbos teikimo įgūdžių. Teikia emocinę ar psichologinę paramą mokiniams ir mokyklos darbuotojams. Mokytojams padeda pasiruošti pokalbiams su mokiniais.

Mokyklos bendruomenės informavimas

Informacijos apie įvykį **tikslai** – išvengti paprastai kylančių įvairių gandų, kurie dar labiau didina mokinių nerimą ir įtampą; formuoti tinkamą nuostatą į savižudybę ir nurodyti pagalbos šaltinius.

Informacijos ypatybės:

- Teksto turinyje turi atispindėti turima informacija apie įvykį, paremta tikrais faktais.
- Informacija turi būti išdėstyta aiškiai, konkrečiai, trumpai ir emociškai neutraliai.
- Turi būti aiškiai įvardinta, kas ir kada nusižudė. Mirties priežastis turi būti nurodyta nedviprasmiškai.
- Apie asmenį, kuris nusižudė, kalbama su pagarba, kaip ir apie bet kurį mirusįjį.
- Sunkumų sprendimas žudymusi vertinamas neigiamai.
- Būtina išreikšti mokyklos bendruomenės liūdesį dėl netekties ir parodyti supratimą, kad visi skaudžiai išgyvena šį įvykį.
- Nurodoma, kas daroma ištikusiai krizei įveikti (pavyzdžiui, suformuota krizių komanda, kreiptasi į specialistus ir pan.).
- Nurodoma informacija, kur galima kreiptis psichologinės pagalbos mokykloje ir bendruomenėje. Informacija turi būti labai konkreči, nurodomi adresai, telefonai, darbo laikas.

Mokyklos bendruomenės informavimas

- Svarbu pasirinkti, kam teiksime informaciją. Labai svarbu informuoti **mokinių tėvus ir mokinius per jų tėvus**.
- Pranešimas tėvams turi būti visiems pasiekiamas. Jei pranešimas teikiamas informacijos teikimo priemonėmis, klasių auklėtojai savo asmeninėmis priemonėmis gali siųsti nuorodą į mokyklos pateiktą svarbią informaciją.

Informacijos į el.dienyną tėvams apie įvykusią savižudybę pavyzdys

„Gerbiami Tėveliai,

Su giliu liūdesiu pranešame, kad mūsų mokyklos bendruomenę pasiekė skaudi žinia apie [redacted] klasės mokinio [redacted] savižudybę. Tai yra sukrečianti žinia visai mūsų bendruomenei. Suprantame, kad ši žinia kelia daug jausmų, klausimų bei nerimo tiek Jums, tiek jūsų vaikams. Savižudybė visuomet yra krizinis įvykis, paliekantis labai daug sunkių ir skaudžių išgyvenimų.

Norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, ką galime padaryti kartu.

Stebėkime vaikų emocinius pokyčius. Jei pastebite nerimą keliančius ženklus, svarbu nedelsti ir ieškoti pagalbos.

Kreipkitės. Mūsų mokykloje dirba psichologė ir socialinė pedagogė, kurios pasiruošusios padėti tiek vaikams, tiek tėvams.

Kur kreiptis pagalbos?

☐ *Pagalbos linijos jaunimui „Jaunimo linija“ 0 800 28888),*

☐ *„Vaikų linija“ tel.nr. 116 111*

☐ *Gimnazijos psichologė tel. nr. [redacted]*

☐ *Gimnazijos socialinė pedagogė tel.nr. [redacted]*

☐ *Esant didelei savižudybės rizikai 112.*

Tikime, kad bendravimas, dėmesys vaikų emocinei būklei ir savitarpio pagalba gali padėti užkirsti kelią skaudiems įvykiams.

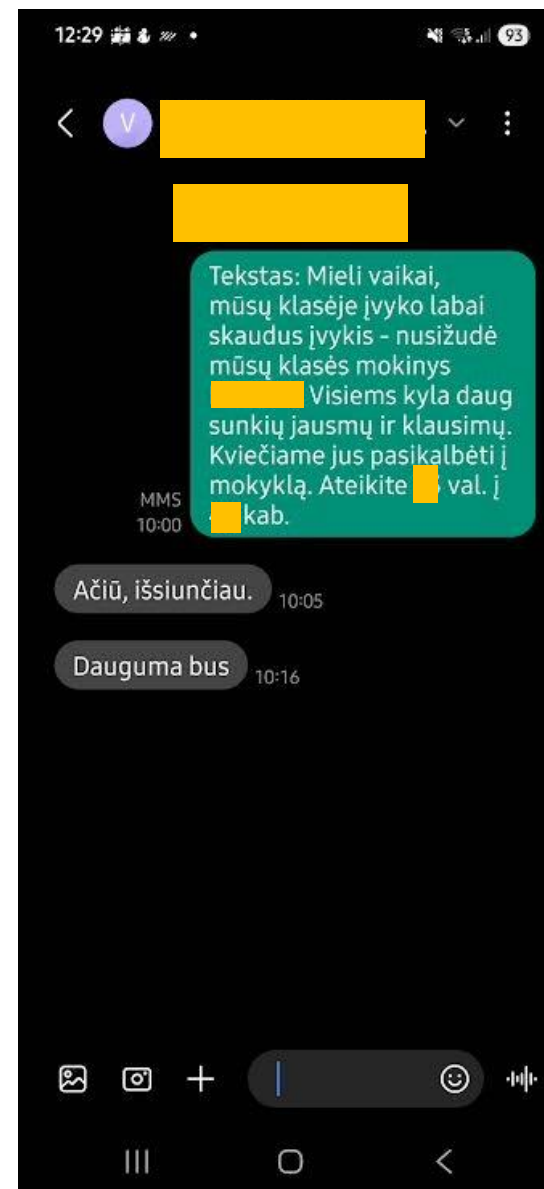
Pagarbiai Gimnazijos direktorius [redacted]

Tekstas klasės auklėtojos informacijai:

Papildoma informacija į el.dienyną klasės vaikų tėvams apie įvykusią savižudybę:

„...Šiandien [redacted] valandą [redacted] klasės mokinius kviečiame atvykti į mokyklą pasikalbėti su pagalbos specialistais.

Rekomenduojame atsižvelgti į savo vaiko norą eiti į atsisveikinimo su [redacted] vietą. Jei Jūsų vaikas norėtų atsisveikinti, siūlome jums eiti kartu...”

Bendravimas su žiniasklaida

Funkcijos:

- Išsklaidyti gandus.
- Padėti atlikti misiją – informuoti visuomenę.
- Padėti numatyti realistiškus krizės padarinius.
- Informuoti apie pagalbos šaltinius.

Svarbu:

- Žiniasklaida neturi trukdyti mokyklos darbui;
- Nuspręsti, kaip ir kokia informacija turi/gali būti pateikiama žiniasklaidai;
- Visi mokykloje žino, kas teikia informaciją;
- Jei reikia, parengia pranešimą spaudai.

Bendravimas su žiniasklaida savižudybės atveju

- Mokykla turi teisę pasirinkti, su kurių leidinių atstovais bus bendraujama, kokia informacija ir kaip bus teikiama, kada ir kur vyks susitikimas su žurnalistais.
- Pateikiant informaciją svarbu išvengti savižudybės detalių, bet pabrėžti tai, kas mokykloje vykdoma, kokia pagalba teikiama ir kaip.

Psichologinės pagalbos teikimas

- 10.2. narys, atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą ir (ar) teikimą:
- 10.2.1. įvykus krizei, **vertina situaciją** Mokykloje (labiausiai krizės paveiktus Mokyklos bendruomenės narius, bendrą Mokyklos bendruomenės mikroklimatą, psichologinės pagalbos teikimo poreikį) ir Mokyklos **vidinius resursus, reikalingus psichologinei pagalbai teikti**;
- 10.2.2. bendradarbiaudamas su Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (valstybinės Mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomąja institucija (savivaldybės Mokyklos – biudžetinės įstaigos), savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija (dalyvių susirinkimo) (valstybinės ir savivaldybės Mokyklos – viešosios įstaigos), savininku (dalyvių susirinkimo) (kitų Mokyklų) **organizuoja psichologinės pagalbos Mokyklos bendruomenei teikimo priemones (teikėjus, patalpas, laiką)**;
- 10.2.3. **labiausiai krizės paveiktiems Mokyklos bendruomenės nariams siūlo psichologinę pagalbą ir (ar) teikia informaciją apie psichologinės pagalbos teikėją** (-us) ir (ar) teikia psichologinę pagalbą Mokyklos bendruomenės nariams (rengia pokalbius su Mokyklos bendruomenės nariais, konsultuoja Mokyklos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis);

Pokalbio su vaikų grupe planas

1. Įvadas:

- Išreiškiame užuojautą; Pristatome; Trumpai informuojame, ką žinome apie įvykį; Paklausiamo, ar visi vieni kitus pažįsta; Pasakome apie konfidencialumą; Pasakome, kad grupės (susitikimo) tikslas – parama

2. Faktų fazė (jei grupė iš įvairių formalių grupių):

- Kviečiame pasakyti vardus, pasakyti, ką žinote apie įvykį, koks ryšys su nukentėjusiais, ką veikėte, kai atsitiko nelaimė,

3. Minčių išsakymo fazė

- Kviečiame pasidalinti, kaip sužinojote apie įvykį, kokia buvo pirmoji mintis, kokios mintys kilo vėliau

4. Emocijų fazė

- Kas buvo baisiausia tame, ką sužinojote, kaip jautėtės fiziškai, kokius jausmus išgyvenote, ką pirmiausia darėte, kaip reaguojate dabar.

5. Apibendrinimas

- Apibūdiname išgirstus simptomus, reakcijas, pasakome, kad normalu taip jaustis tokio situacijoje.

6. Mokymo fazė

- Klausiamo, ką darote, kai išgyvenate stresą, kas padeda labiausiai, apibendriname pasakome, kad negalime kontroliuoti to, kas įvyko, tačiau galime kontroliuoti, kas vyksta dabar. Aptariame, ką ketinate daryti dabar.

5. Uždarymo fazė

- Paklausiamo, ar yra dar kas nors nepasakyta. Padėkojame, primename apie individualaus pokalbio galimybę. Primename apie konfidencialumą.

Individualaus pokalbio su vaiku tikslai

- Emociškai paremti,
 - Padėti rasti streso išgyvenimo resursų,
 - Sumažinti kaltės jausmą,
 - Normalizuoti reakcijas,
 - Savižudybės ar kitokio pobūdžio savižalos prevencija.
-
- Svarbu susisiekti su paveikto mokinio tėvais ir informuoti juos apie vaiko būseną ir pagalbos poreikį.

Gedėjimas ir laidotuvės

- Mokyklos bendruomenė informuojama apie šarvojimo vietą, laidojimo laiką.
- Velionis nešarvojamas mokykloje.
- Sudaromos sąlygos mokiniams ir mokytojams dalyvauti laidotuvėse.
- Leisti vaikams gedėti. Sudaryti galimybę išsakyti savo mintis ir jausmus. Suteikti vietą, kur vaikai galėtų išreikšti savo jausmus klasėje. Tačiau mokykloje viešai nekabinti didelių portretų, nedeginti žvakių ir nekurti altorių.
- Neorganizuoti masinio ėjimo į laidotuves.
- Į laidotuves ar atsisveikinimo su mirusiu vietą eina tik norintys. **Rekomenduoti tėvams eiti su vaikais.**

- Naudota literatūra:

- Polukordienė K. O, Skruibis P., Bagdonienė M., Rekuč V., Skruibienė I. (2010). *Krizių valdymas mokyklose. Metodinė medžiaga mokyklų krizių valdymo komandoms*. Vilnius: Jaunimo psichologinės paramos centras. Prieiga per internetą: <<https://www.klrppt.lt/wp-content/uploads/2015/05/Kriziu-valdymas-mokykloje1.pdf>>
- 2018 m. kovo 8 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-229 patvirtintos [Rekomendacijos dėl krizių valdymo mokyklose](#)
- Savižudybių prevencija mokykloje : metodinės rekomendacijos socialiniams pedagogams / Roma Vida Pivorienė, Nijolė Sturlienė, Remigijus Auškelis ; Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2004 Prieiga internete: www.klrppt.lt/wp-content/uploads/2015/03/Savizudybiu_prevencija1.pdf